

Til: Forum for studiespørsmål

Fra: Eivind Balsvik, emneansvarlig SVEXFAC 03

Blindern, 13.11.2019

Pilotprosjekt-til SVEXFAC høsten 2020

Da SVEXFAC ble evaluert høsten 2017, foreslo evalueringskomitéen tiltak for å skape større grad av studentaktivisering og engasjement for seminarundervisningen; tiltak for å skape tydeligere koplinger til de ulike instituttene og disiplinene; og tiltak for å utvikle ferdigheter og kompetanse i vitenskapelig og normativ argumentasjon. Over de siste to årene har undervisningspersonalet til SVEXFAC forsøkt å implementere de fleste av de konkrete anbefalingene. Ett av de viktigste innspillene kan vi imidlertid ikke følge opp uten bidrag fra instituttene og fakultetet.

Komitéen anbefaler at noen av forelesningene organiseres rundt globale samfunnsutfordringer, hvor representanter fra de ulike disiplinene redegjør for tilnærminger som belyser exfac-tematikk, og som kan danne grunnlag for case-baserte diskusjoner i seminarene som øker forståelsen for hva de ulike samfunnsvitenskapelige disiplinene kan bidra med, og som stimulerer til tverrfaglighet og øker forståelsen for utfordringer, men også nytten av samarbeid på tvers av tradisjonelle disiplingrenser.

Her gis en skisse til et pilotprosjekt som vi foreslår implementeres høsten 2020. Forslaget går ut på å inkludere tre forelesninger hvor 3-4 personer fra de ulike disiplinene inviteres til å ta opp deskriptive og normative problemstillinger knyttet til global oppvarming og forventede klimaendringer. Hver av foreleserne bidrar med en innledning, og til slutt settes det av tid for tverrfaglig diskusjon og spørsmål fra studentene. Forslaget har blitt diskutert med Bjørn Stensaker, som er leder av LINK, og som også ledet evalueringskomiteen av SVEXFAC i 2017. Stensaker og LINK er interessert i å følge opp Piloten, og kan bidra til å få utviklet video-materiale som kan gjenbrukes senere. Vi ber medlemmene av Forum for studiespørsmål om å komme med innspill i forhold til fagpersoner fra disiplinene som kan bidra i piloten.

Konsept for de tverrfaglige forelesningene

Arrangere 3 forelesninger a 2 eller 3 timer (Bestille auditorium for 3 timer (Kl. 09:15-12:00), hvor representanter fra de ulike fagene ved fakultetet deltar med forberedte mini-forelesninger, og i påfølgende paneldebatt hvor studentene også kan stille spørsmål. Forelesningene og debatten filmes og podcastes, slik at materialet kan gjenbrukes. Tanken er videre at diskusjonen i seminarene skal koples opp mot globale utfordringer knyttet til klimaendringer, og på denne måten stimulere til tverrfaglighet, og gi innblikk i de ulike disiplinenes fremgangsmåter og særtrekk

Jeg har diskutert konseptet med Bjørn Stensaker (LINK) som er positiv til idéen. LINK samarbeider med Kunnskapskanalen i NRK2 og har kompetanse på å produsere video-materiale basert på forelesninger og intervjuer. Når vi har rekruttert et team med forelesere som vil delta i prosjektet foreslår Stensaker at vi har et møte med ham for å diskutere hvordan og hvorvidt vi også skal lage et video-materiale med utgangspunkt i disse forelesningene. Tanken er at selve forelesningene podcastes, men at de også filmes, og redigeres ned til et kortere format som kan gjenbrukes i undervisningen, og som også kan brukes av fakultetet og instituttene til å profilere fagene overfor elever i vgs o.l.. Dersom det er interesse for det kan det også være aktuelt å lage noe som vises på kunnskapskanalen. Det vil da være en kortere, redigert versjon, hvor det kanskje også suppleres med intervjuer som lages i etterkant.

Dersom prosjektet er en suksess, kunne vi på et senere tidspunkt arrangere et lignende opplegg, men med et annet tema, for eksempel knyttet til sosial ulikhet og ulikhetens reproduksjon.

Forslag til opplegg for forelesning 6:

I en første økt kunne vi starte med deskriptive tilnærminger. Thomas Hylland Eriksen kunne fortalt om «overheating»-prosjektet, Karen O'Brian om samfunnsmessige tilpasninger til klimaendringer, mens en psykolog kunne ta for seg psykologiske fenomener som klimafornektelse, emosjonelle responser til krav om endringer i livsstil, eller fenomener som flyskam og kjøttskam, eller hvordan sosiale og moralske normer knyttet til klimavennlig livsstil dannes. Til slutt kan kanskje bompengeprotestene i Norge eller «Gule-vester»-protestene i Frankrike danne utgangspunkt for en sosiologisk analyse av sammenhengen mellom holdninger til klimapolitikk og klasse.

Forslag til opplegg for forelesning 7:

I denne forelesningen foreslår jeg at vi tar utgangspunkt i allmenningens tragedie, som presenteres i forelesning 5 (se plan nedenfor). Garrett Hardin understreket i sin tid at modellen var ment å belyse problemstillinger som ikke har en teknologisk løsning, men som krever atferdsendringer. Han poengterte også at for å få til de nødvendige atferdsendringene burde man ikke appellere til folks moral. Da blir de umoralske vinnerne, og de moralske taperne. For å få til de nødvendige atferdsendringene burde man gjøre policy grep som endrer nyttekalkylen som ligger til grunn for den uønskede atferden, eller innføre lover og reguleringer som begrenser den uønskede adferden. Disse policy grepene er vanskelig å få til på en «global allmenning».

Det er åpenbart at grønn teknologi vil være en del av løsningen for å begrense CO2 utslippene i atmosfæren. I denne forelesningen foreslår jeg at vi henter inn en foreleser fra samfunnsøkonomi eller kanskje fra TIK for å diskutere i hvilken grad vi kan stole på at ny teknologi vil få oss ut av klimafloken. Det kunne også vært interessant med noen innspill ifht hvordan man kan fremskynde

overgangen fra fossile energikilder til fornybare energiformer. Derneft kunne vi diskutert Hardins premiss om at man ikke burde forsøke å få til atferdsendringene ved å fri til folks moral eller ved å bruke skam. Karine Nyborg har blant annet argumentert for kraften i endringer i sosiale normer, og arbeidet med hvordan policy-endringer kan bidra til å endre folks moral. Til slutt vil det være interessant om en statsviter kan redegjøre for vanskelighetene med å få i stand forpliktende internasjonale klimaavtaler. I en avsluttende paneldebatt hvor studenter kan stille spørsmål kan vi ta for oss fordeler og ulemper ved nokså konkrete policyer for å redusere CO2 utslippene.

Forslag til opplegg for forelesning 9:

I denne forelesningene foreslår jeg at vi tar opp normative spørsmål knyttet til global oppvarming og klimaendringer. Jeg foreslår at vi inviterer en statsviter og en økonom for å presentere og diskutere denne typen problematikk. En statsviter kan innlede med å skissere ulike tilnærminger til global klimarettferdighet. Spørsmålet om klimarettferdighet er selve kjernen i internasjonale klimaforhandlinger. Klimaforhandlingene koker ned til noen grunnleggende spørsmål: Har alle mennesker på jorden lik rett til å slippe ut klimagasser? Skal de som historisk sett har forurenset mest være de som må gjøre mest for å løse klimakrisen? Og skal de som forurenser mest i dag være de som kutter mest? Rike og fattige land har ulike svar på disse spørsmålene, og det er blant annet dette som gjør klimaforhandlingene vanskelige.

Derneft foreslår jeg at vi diskuterer rettferdighetsproblematikk knyttet til klimapolitikk i Norge. Bruk av avgifter for å endre atferd fører til at de med dårlig økonomi tvinges til å endre atferd, mens de med god råd i prinsippet kan fortsette som før. Finnes det måter å få til atferdsendringer som fordeler byrdene på en mer rettferdig måte?

Skisse til undervisningsplan for SVEXFAC, høsten 2020

1. forelesning: Introduksjon til kurset. Thomas Hobbes, David Hume, og Adam Smiths sosialfilosofier.
2. forelesning: Marx, Weber og Durkheim, og store spørsmål i samfunnsvitenskapene i det 20. århundre.
3. forelesning: Sosial orden: Funksjonalisme, konfliktperspektiver, handlings og bytteperspektiver og interaksjonsperspektiver.

Seminar 1: TBA

4. forelesning: Mennesket i samfunnsvitenskapene og samfunnsvitenskap og biologi.

Seminar 2: TBA

5. forelesning: Rasjonalitetsantakelser i samfunnsvitenskapene og atferdsøkonomi.

Seminar 3: TBA

6. forelesning: Global oppvarming, klimaendringer, deskriptive perspektiver

Seminar 4: Quiz og diskusjon knyttet til ukas klimaforelesning

7. forelesning: Global oppvarming, klimaendringer, deskriptive perspektiver

Seminar 5: Diskusjon knyttet til ukas klimaforelesning og forelesningen om rasjonalitetsantakelser i samfunnsvitenskapene

8. forelesning: Normativ argumentasjon og normativ politisk teori

9. forelesning: Normative problemstillinger knyttet til global oppvarming og klimaendringer.

Seminar 6: Arbeide med mulig eksamensoppgave om klimapolitikk og rettferdighet

10. forelesning: Vitenskapelige forklaringer og hypotetisk deduktiv metode

Seminar 7: Arbeide med mulig eksamensoppgave om vitenskapelige forklaringer hvor klima kan brukes som case

11. forelesning: Funksjonalisme, funksjonsforklaringer og metodologi

Seminar 8: Arbeide med mulig eksamensoppgave om metodologi hvor klima kan benyttes som case

12. forelesning: Forskningsetikk (Vitenskapens interne moralregler og normer for beskyttelse av forskningsobjektene)

Seminar 9: Arbeide med mulig eksamensoppgave om forskningsetikk

13. forelesning: Vitenskap og verdier og feministisk vitenskapskritikk

Seminar 10: Quiz og arbeide med mulig eksamensoppgave om vitenskap og verdier hvor klima benyttes som case.

Beskrivelse av foreslåtte endringer i forelesningsrekken:

Inkorporeringen av tre forelesninger som tar for seg problemstillinger knyttet til global oppvarming og klimaendringer innebærer at vi kutter én forelesning om norsk samfunnsvitenskaps historie og metodestrider i samfunnsfagene, én forelesning som introduserer ulike typer forskningsopplegg og datainnsamlingsstrategier i samfunnsfagene, og én forelesning om normative etiske teorier og metoder for normativ argumentasjon.

Jeg foreslår at vi også kutter pensumet knyttet til disse forelesningene.

Kostnader for fakultetet

Forslaget innebærer ekstra kostnader for fakultetet. Bjørn Stensaker har forklart at LINKs eventuelle bidrag til prosjektet vil trekkes fra de veiledningstimer fakultetet allerede betaler for. Dette innebærer at SVEXFAC i 2020, dersom fakultetet går inn for å gjennomføre pilot-prosjektet, vil få en betydelig andel av LINKs tjenester til SV-fakultetet. I tillegg kommer utgifter knyttet til lønn til forelesere eller kompensasjon til instituttene for å la oss bruke deres forelesere.

SVEXFAC har imidlertid foretatt en betydelig effektivisering det seneste året, da timesatsene for undervisning og sensur har blitt endret. I tillegg er en full lektorstilling fasett inn, og denne undervisningen gis i dag av masterstudenter ansatt på timekontrakter. Summa summarum vil fakultetets kostnader knyttet til exfac være redusert betydelig.